

lójában leértékteleníti a jelen harcait is, s elodázza a magunkkal való szembenézés nem kisebb súlyú felelősségét. A kényes témákat, amikre az író fel akarja hívni a figyelmünket, nem csupán ez az ellentét szüli, és semmiképpen sem ilyen formában. A valóságban többszínű, mélyebb árnyalású ez a kérdés — szélesebb látókört és bölcsőbb indulatokat kíván. Mint ahogy bizonyosan ezt kívánja elérni a későbbiek folyamán Simonffy András is. (*Magvető Könyvkiadó 1965.*)

MAJOROS JÓZSEF

PETROVÁ CZ ISTVÁN: FÁCÁNOS ÚT

Az idegen, aki Budapesten könyvtáros és akit Gerencsér Sándornak hívnak, megjelenik egy hortobágyi faluban, hogy megszervezze a termelőszövetkezetben a nyári-őszi munkákat és az embereket. Nem csak a szövetkezetnek és a helyi úttörő szervezetnek segít eredményesen, hanem elintézi a falubeliek ügyes-bajos dolgait, s nyugdíjügyekkel is foglalkozik. A férfi mellé szegődik vigyázó-hű „mindenesnek” Bálint Ferkó, aki történelemtanulmányai hatása alatt Gerencsérben komisszárt vél felfedezni. Kettejük tevékenységét és viszonyát ábrázolva írt összefüggő elbeszéléssort, ifjúsági regényt a Szegedről elszármazott Petrovác István.

Bálint Ferkó különös egyéniség. Pár nap alatt kijegyzetel egy szakkönyvet, hetedik korában megírja a termelőszövetkezet megalakulásának történetét, azelőtt ugyanezt az állami gazdaság vonatkozásában tette meg, sőt feljegyzéseket is készített már egy veteránról. Tűzön-vízen és bürokrácián keresztül elevátort szerz a géphiányban szenvedő szövetkezetnek, s ezzel megakadályoz egy készülődő sztrájkot. Majd, a határidő letelte után, saját kezűleg kezdi visszavontatni az elevátort, csak hogy eleget tegyen adott szavának. Igaz, egyszer „penészvirág kisasszonynak” nevezi a nemrég érkezett orvos leányát, de mikor megtudja, hogy halálos beteg volt, rögtön elcsendesedik.

Mindez csak néhány eseménye a mozgalmas vakációnak.

A fiú jellemvonásai alapján rendkívül alkalmas arra, hogy korosztályának példaképe legyen. Elvontságát, pedagógiai hangsúlyozottságát s általában a jellemek egysíkúságát a regényben némileg feloldja a helyenkénti csendes humor, a változatos cselekmény, a szemléletes stílus. A szerző a gyermekszereplők tetteit pl. — helyesen — 10–14 évesek valóban létező tulajdonságával, a reguláris hajlammal indokolja (az úttörők *delegációt küldenek, futárszolgálatot* vállalnak, Ferkó *tisztiszolgálatnak* minősíti magát, s Kohlaas Mihályként lenyelne egy egyébként ártatlan írást stb.).

A Fácános út akkor veszít hitelességéből, amikor Petrovác szólásokkal, képszerű nyelvi eszközök alkalmazásával egyszerűen elkerüli egy-egy megnyilatkozás indokolását; pl.: „adta be derekát elég könnyen Karikó”, „gondolt egyet, és...” És mintha minden tettettett-játékos lenne ebben a műben: Gerencsér „tettetett mérgét neveti el”; nyilvánvaló, hogy mikor Bottlik néni pöröl, azt nem kell komolyan venni. Az embernek az a gondolata támad, ha a regény hősei az absztrahált érzések keretein (hűség, becsületesség, hit stb.) kívül is élnének, akkor az írónak nem sikerülne ekkora terjedelemben a történetet úgy alakítania, hogy az önmagában is érdekes legyen.

A regényt mesehangulatú, titokzatos-ságot érzékeltető elemek szövik át. Az izgalmat fokozza az érdekesítő expozíció, vagy pl. az éjszakai kalandok sora, egy némafilmszerű versenyfutás... Ugyanakkor ez a még kialakulatlan ízlésre való számítás korlátokat is szab a szerkesztésnek, a 80., 98. és 108. oldalon szentimentális vagy idilli jeleneteket találunk.

Végeredményben egy mesterségbeli tudásról ismételt tanúságot tevő, s az ifjúsági regény műfajában sokszor próbált fogásokat modern tárgykörre alkalmazó művet írt Petrovác István. (*Móra Ferenc Könyvkiadó, 1965.*)

GEZA FERENC